

Hieronder volg 'n studiestuk oor geweld wat die Algemene Kommissie vir Leer en Aktuele Sake (AKLAS) aan die Algemene Sinode van 2002 voorgehou het. Die Sinode van 1998 het AKLAS versoek om die studie te doen na aanleiding van gesprekke oor die frekewensie van misdaad en geweld in die land. Let daarop dat hierdie verslag ontwikkel is tydens die eerste dekade van Suid-Afrika se nuwe bedeling. Die verslag moet binne die konteks van daardie tyd gelees word. Die verslag bied 'n goeie voorbeeld van hoe Bybels-etiese besinning nie in 'n "lugleegte" plaasvind nie, maar in die geleefde werklikheid. Die verslag toon ook hoe Bybelse etiek behels dat selfondersoek gedoen word en nie bloot vingers gewys word nie. Let ook op die formulering van die besluit van die Sinode, soos vervat in die notule van 2002 (heel onder bygevoeg).

Uit die Agenda van die Algemene Sinode van 2002, Punt 6, bl 210-215

6. GEWELD

6.1 OPDRAG

Die Algemene Sinode dra dit aan die Algemene Kommissie vir Leer en Aktuele Sake op om die verskynsel van geweld in ons samelewing te bestudeer en na bevind van sake op te tree.

6.2 INLEIDING

6.2.1 Geweld is op die oomblik seker een van die onderwerpe waaroor daar in Suid-Afrika die meeste gedink en gepraat word. Die wyse waarop hierdie saak beredeneer word, hang in 'n groot mate af van die konteks van waaruit dit gedoen word – van 'n mens se politieke oortuigings, jou sosiale beskouings en persoonlike agtergrond. Dit sal grootliks jou persepsie(s) oor geweld en in watter mate jy by die aanspreek daarvan betrokke wil raak of nie, bepaal.

6.2.2 Wanneer 'n mens oor hierdie saak nadink, is dit belangrik om kennis te neem van die feit dat alle lande wat 'n politieke oorgang van een bestel na 'n ander het, gebuk gaan onder geweld en misdaad. Omrede die regstelsel in so 'n oorgangsproses ongeveer 10-15 jaar neem om getransformeer te word,

ontstaan nuwe geleenthede vir geweld en misdaad. Alhoewel die geweldsituasie op die oomblik in Suid-Afrika ook hieraan toegeskryf kan word (geweld en misdaad het sedert 1994 drievoudig toegeneem), is dit uiteraard nie die enigste rede nie.

6.2.3 Geweld bly 'n baie komplekse probleem waarvoor daar nie eenvoudige oplossings is nie. Dit gaan ook nie in 'n ommesientjie verander word nie. Die versterking van die polisiemag sal baie help, so ook sigbare polisiëring, maar wat geweld betref, sal die polisie in die meeste gevalle laat wees, want geweldenaars is daarop ingestel om die polisie to fnuik. Eintlik behandel die polisie net die simptome van 'n dieperliggende probleem. En dis ten opsigte hiervan dat die kerk en die breër gemeenskap hul verantwoordelikheid moet besef en nakom.

6.3 DIE AARD EN OMVANG VAN GEWELD

6.3.1 Tradisioneel het die etiese debat oor geweld (ook in die NG Kerk) hoofsaaklik gefokus op die gewapende stryd tydens die apartheidsjare. Oor die afgelope paar jaar het die kerk, op grond van toenemende gruwelpraktyke, besef dat daar ander manifestasies van geweld is waaraan dringende aandag (saam met die regering) gegee moet word.

6.3.2 Enige daad of optrede wat 'n medemens fisiek, geestelik of sielkundig skaad — wat met ander woorde die Bybelse liefdesgebod oortree, staan in die teken van geweld en vra die teologies-etiese aandag van die kerk. Hierdie optrede is nie net van toepassing op hoe een mens teenoor 'n ander optree nie, maar het ook betrekking op hoe mense teenoor ánder skepsels van God optree asook die ganse omgewing.

6.3.3 In Suid-Afrika word daagliks hiervan kennis geneem: daar is gesinsgeweld, geweld teenoor vroue, kinders en bejaardes, plaasmoorde, taxi- en bende geweld, roof en kapings, verkragtings en ander vorme van seksuele geweld, vernietiging van eiendom, padwoede, sportgeweld, godsdiens- en rasgemotiveerde geweld, geweld teen die waarheid, ensovoorts.

6.3.4 Hierdie dinge maak sommige mense kwaad. Ander begin geweld op gewelddadige wyse beveg. Dit maak dat mense moed verloor en emigreer of ernstige oorweging daaraan skenk. Uiteraard kan ons land dit nie bekostig nie. 'n Milieu waarin mense tuis en veilig voel, móét geskep word.

6.4 MOONTLIKE OORSAKE VAN GEWELD

Om regtig die probleem van geweld te verstaan en effektief aan te spreek, moet 'n mens 'n betroubare beeld probeer kry van die moontlike aanleidende oorsake, omstandighede en/of teelaardes daarvan. Geweld ontstaan nooit in 'n vakuum nie.

6.4.1 Die nawerking van die politieke stryd

1. Die stryd tussen wit en swart het gedurende die vorige eeu geleidelik al hoe gewelddadiger geword. In die toepassing van die apartheidsbeleid was daar gewelddadige elemente wat byvoorbeeld in gedwonge verskuiwings van mense en die platstoot van huise sigbaar geword het.
2. Aan die ander kant het daar 'n rewolusionêre gees ontstaan wat ook tot gewelddadigheid geneig het. Die geweld van bo het die geweld van onder aangehits en omgekeerd, sodat daar 'n spiraal ontwikkel het.
3. Baie swartmense was gerat om die apartheidsregering op rewolusionêre wyse omver te werp. Hierdie oorvol revolusie-gemoedere is wel baie goed en vreedsaam gedurende die oorgangsproses na 'n nuwe Suid-Afrika bestuur, alhoewel nie effektief ontlont nie. En wat op die oomblik ervaar word, is rewolusionêre vuurtjies wat oral in die vorm van misdaad, bendegeweld, grondbesetting, plaasmoorde, ensovoorts uitslaan.
4. In die aanloop tot die 1994-verkiezing is daar heelwat sosio-ekonomiese verwagtings onder swartmense geskep. Gegewe hulle situasie onder die apartheidsbestel, was dit heeltemal te verstane. Dit het egter diepgewortelde aspirasies, persepsies en emosies tot gevoig gehad.
5. Na die oorgang in 1994 het swartmense politieke vryheid gekry, maar baie van hulle het egter nog nie ekonomiese vryheid nie. Die rewolusionêre gees wat in die oorgangsjare gesmeul het, het nou in ander gestaltes begin manifesteer op grond van die feit dat baie swartmense se sosio-ekonomiese omstandighede nie noemenswaardig verbeter het nie, in elk geval nie in die mate wat hulle gehoop of gedink het dit sou verbeter nie.
6. Die geskiedenis leer dat wanneer mense niks aan hulle lot van armoede kan doen nie, hulle dit as 'n lewensfeit aanvaar. Daar is met ander woorde nie 'n dryfveer tot 'n beter lewe nie. Maar wanneer daar aan mense die hoop op 'n beter lewe gegee word, soos in 'n grondwet, verkiesingsbeloftes en

ontwikkelingsprojekte, en baie mense relatief min daarvan ervaar, vermeerder die revolusionêre potensiaal, want hulle aspireer na of droom van beter lewensomstandighede. “The American dream is, in part, responsible for a great deal of crime and violence, because people feel that the country not only owes them a living, but a good living.” (Abrahanson)

7. Hierdie aspirasies na beter lewensomstandighede word ook deur advertensietaal gevoed. Let op hoe ‘n klerewinkelgroep op ‘n stadium, nie lank terug nie, die taal van die “struggle” omvorm het tot ‘n taal wat materialisme aanblaas: “Jy het jou vryheid verdien. Gebruik dit nou. Kry vandag nog ‘n kredietkaart’. Uiteraard moet dit tot allerlei aspirasies lei, maar in baie gevalle ook tot teleurstelling en frustrasie.

8. Anders miskien as in ander Afrikalande, sien al hoe meer swart inwoners van die land die luukse leefwyse van baie mense raak, ook van diegene wat tot baie onlangs nog deel van hulle was. Dit verhoog die frustrasie- en aggressievlakke, want hulle wil ook kompensasie ervaar op grond van die “struggle” waarvan hulle deel was. Hulle wil die spreekwoordelike vrugte proe. En waar dit nie gebeur nie, word ‘n absolute ongelykheid ervaar wat revolusionêre potensiaal voed. “Frustration is the wetnurse of violence.” (Abrahanson)

9. Karl Marx het, interessantheidshalwe, hieroor gesê dat ‘n huis of klein of groot kan wees. Solank die omliggende huise klein is, is mense tevrede met hul klein woonplek. Maar rig ‘n paleis langs so ‘n huisie op en jou woonplek word ‘n armsalige pondok.

10. ‘n Eenvoudige, maar treffende voorbeeld in dié verband, is ‘n swartman wat by geleentheid gesê het dat hy oortuig was dat hy binne die eerste vyf jaar na 1994 ‘n BMW sou besit. Toe hy byna agt jaar later agterkom hy bly nog steeds in ‘n “shack”, het dit hom nie net ontnugter nie, maar woedend gemaak!

11. Energie wat oor ‘n lang tydperk toegelaat is om op te bou, soos in die apartheids-era, word nie sommer vernietig nie. En as jy dit nie effektief ontlont nie, maak dit ‘n herverskyning — nie noodwendig in dieselfde gestalte nie, maar in ander gedaantes. Opgebooue energie het die vermoë om homself rond te skuif.

6.4.2. Armoede

1. Hierdie opgeboude energie sal beswaarlik effektief ontlont en onder beheer gekry word solank die gaping tussen ryk en arm in Suid-Afrika so groot bly soos wat dit op die oomblik is. (Gine-koëffisiënt van 0,63).

2. Baie van hierdie mense maak hulself nie skuldig aan geweld op grond van hul benarde lewensomstandighede nie, maar mense wat niks of min het om te verloor, of eienaarskap voor te aanvaar, gaan makliker oor tot geweld. Dis sulke ongelykhede wat die stabiliteit van 'n samelewing, sowel as rasseverhoudinge en die volhoubaarheid van 'n demokrasie, bedreig. Opgeboude energie vibreer al sterker onder sulke omstandighede. Hierom is werkskepping en die verantwoordelike en effektiewe herverdeling van rykdom, alhoewel baie kompleks van aard, van dringend noodsaaklike belang in Suid-Afrika. 'n Mens kan nie moraliteit van mense verkondig wat nie toegang tot water, kos en werk het nie, want oorlewing hou nie rekening met morele waardes nie.

6.4.3 Werkloosheid

In die peiling Opinion '99 van Markinor, Idasa en die SABC, het 75% van die respondente aangedui dat werkloosheid en die gebrek aan werkskepping die grootste probleem in Suid-Afrika is. 61% het gedink misdaad is die grootste probleem. Volgens inligting is dit huidig nog steeds min of meer die stand van sake. Hoe dit ook al sy, werkloosheid, misdaad, armoede en geweld hou onlosmaaklik verband met mekaar. Mense wat nie werk nie, verarm, en dit gee aanleiding tot 'n gebrek aan basiese lewensmiddele wet tot (gewelddadige) misdaad aanleiding kan gee.

6.4.4 Party-politieke verdeeldheid

Die kwessie van geweld (en misdaad) is ongelukkig in ons land ook verpolitiseer. Politieke leiers van verskillende politieke partye beskuldig die regering van die dag te maklik in die openbaar vir die situasie van geweld. Natuurlik is dit die regering se plig om die veiligheid van sy land se inwoners so ver as moontlik te waarborg – en dit moet gemonitor word – maar waar daar gedurig vinger gewys word en persepsies geskep word dat 'n spesifieke party hierdie saak beter as 'n ander sou hanteer omdat hulle die land beter sou regeer, is 'n oorvereenvoudiging van 'n baie komplekse saak.

6.4.5 Militante groepe

1. Ongeveer 44% van die inwoners van Suid-Afrika is 25 jaar of jonger. Onder hulle is daar sterk militante elemente. Die meeste misdadigers in ons land kom in hierdie ouderdomsgroep voor.

2. 'n Verdere ontstellende aspek wat al hoe meer onder kundiges op hierdie gebied gehoor word, is dat die regering nie eintlik daarin slaag om jongmense effektief in konstruktiewe aktiwiteite te integreer nie. Die jeug voel gevolglik al meer deur die regering in die steek gelaat en baie van hulle word eventueel deel van die sogenaamde "onwettige ekonomie". (Schart)

6.4.6 Eensydige verstaan van die handves van menseregte

1. Suid-Afrika word allerwee beskou as 'n land met 'n liberale Handves van Menseregte. Die leemte wat egter in die vestiging van 'n kultuur van menseregte ontstaan het, is dat daar nie voldoende rekening gehou is en steeds gehou word met die verantwoordelikhede wat saam met die verskillende regte gaan nie. Die handves is geformuleer en vir die mense "gegee". In 'n ontwikkelende land sou so 'n eensydige aksent maklik tot onrealistiese optrede kon lei wat op sy beurt weer geweld en misdaad in die hand kon werk.

2. Die Duitse teoloog, Hans Kung, beywer hom interessantheidshalwe daarvoor dat die Verenigde Nasies ook 'n Handves van Verantwoordelikhede moet aanvaar want die lewe op aarde raak regtig eers moontlik as mense nie net regte het nie, maar ook verantwoordelikhede.

6.4.7 Rassisme

Alhoewel rassisme in Suid-Afrika uit die wetboeke geskryf is, hoor, sien en/of lees 'n mens nog steeds van rassistiese voorvalle. Dit gee in baie gevalle tot 'n kollektiewe rassisme aanleiding, en aktiveer emosies van haat, woede en wraak.

6.4.8 Sosio-psigologiese redes

1. Geweld kan ook as gevolg van 'n sindroorn van meerderwaardigheid ontstaan. Een van die grootste behoeftes op die oomblik onder die meeste inwoners in Suid-Afrika is om menswaardig behandel te word, Waar superioriteit en 'n fokus op slegs eie belange heers, en waar (een groep) mense op grond hiervan minderwaardig ten opsigte van ander voel, word geweld op verskillende wyses gestimuleer.

2. Geweld kan ook voortspruit uit 'n houding van selfhaat, selfvertwyfeling en onsekerheid as gevolg van 'n gevoel van minderwaardigheid. Dit is dikwels 'n direkte gevolg van bogenoemde meerderwaardigheid. In Suid Afrika word hierdie innerlike gevoel van minderwaardigheid, onsekerheid en selftwyfel dikwels deur mense op hulle meerderwaardige mede-landsburgers gewelddadig uitgehaal. Omdat jy minderwaardig en onseker voel, gebruik jy mag om ander "by te kom", te intimideer en aan jou behoeftes en oortuigings te onderwerp. "Violence is a quest for identity... The less identity, the more violence" (McCluhan)

3. In hierdie verband kan ook van die volgende perspektief kennis geneem word. Meerderhede tree soms op asof hulle minderhede is. Hulle voel oorweldig deur die "bedreigings" van 'n minderheidsgroep en onderskat hulle vermoë om hierdie bedreigings die hoof te bied. So sou die klein handjievol rykes in die land byvoorbeeld, deur die (arm) meerderheid as 'n struikelblok gesien kon word, omdat diesulkes gelyke geleenthede sou strem deur net op eiebelange en selfverryking te fokus. Terwyl die rykes hulself sien as noodsaaklik vir ekonomiese groei, word hulle deur die armes as 'n bedreiging beskou. Hulle sou hierdie bedreiging so oorweldigend kon ervaar, dat die ryk minderheidsgroep in hulle psige 'n meerderheidsgroep word.

4. Hierdie groep laat dikwels die gevoel van onsekerheid en onmag in hul eie groep verhoog. Dit skep weer haat wat geprojekteer word op die teikengroep. En die ironie is, dat as die teikengroep hierop saam reageer, veral dalk op heftige wyse, gaan die ondergeskikte groep soveel makliker oor tot geweld. Die probleem word nie deur kommunikasie opgelos nie, maar die opponent word eerder vernietig. (Horowitz)

6.4.9 Persepsie dat die staat nie orde aanhaaf

1. Die staat en die burgers van 'n land gaan ook met mekaar 'n sosiale kontrak aan (Locke; Rousseau). Dit kom daarop neer dat die staat byvoorbeeld in terme van geweld, na sy inwoners se veiligheid moet omsien. Die ander kant van hierdie kontrak beteken dat die burgers nie reg in eie hande sal neem nie. Die straf moet aan die staat oorgelaat word.

2. Waar inwoners met ander woorde onveilig voel omdat daar mense is wat niks voel vir die wette van die land nie, wat nie omgee vir 'n ander se lewe en eiendom nie, gaan die ryker inwoners gedwonge voel om hulle veiligheid te privatiseer. Privaat sekuriteitsmaatskappye in Suid-Afrika in jaarliks ongeveer

R12 biljoen. Daar is gemeenskappe in die groter Johannesburg-omgewing wat tot R4.5 miljoen maandeliks aan sekuriteit spandeer. (King) Dit is dienste wat net deur die rykes bekostig kan word.

3. Die gevaar bestaan nou dat diegene wat dit nie kan bekostig nie, en hulle is by verre in die meerderheid, vuisreg begin toepas. Sulke gemeenskappe neem uiteindelik reg in eie hande en die gevoig hiervan sou kon wees dat hulle wegsink in al groterwordende wetteloosheid. Minagting vir die reg en vir die staat is dan aan die orde van die dag. Die Grondwet het op die ou einde weinig waarde. Dit kan maklik 'n kultuur van anargie skep wat die staat verswak.

4. As die staat nie sy burgers se veiligheid kan waarborg deur byvoorbeeld geweld, misdaad en korrupsie hok te slaan nie, en boonop dalk self 'n deelnemer word aan georganiseerde misdaad, word hulle al meer 'n verswakte of mislukte staat. In so 'n situasie oorleef die ryke of dan die sterke, en die arme of swakke gaan onder. Dit verswak die staat nog verder en so sou 'n situasie kon ontstaan waaraan 'n mens nie eers wil dink nie.

6.4.10 Kulturele wanopvattinge

1. Geweld kan ook die gevolg van kulturele kondisionering wees. In sommige kulture word geweld as inherent deel daarvan gesien. Dit word geregtig. Dit is met ander woorde kultureel legitiem. Dikwels word hierdie soort geweld as sosiaal indrukwekkend beskou 'n soort morele deug! (Mpumlwana)

2. So bestaan daar mites onder sekere kultuurgroepe dat 'n man homself teen vigs kan beskerm deur met 'n maagd seksuele omgang te hê, en homself van vigs kan genees deur by sy dogter te slaap. In sekere dele van ons samelewing beskik vroue en kinders oor niks meer respek by mans as diere nie. Daarom word hulle verkrag met dieselfde minagting as waarmee honde geskop en perde geslaan word. (Pothier)

3. Seksmisdade is, soos ook elders in die wêreld, diep gewortel in 'n kultuur van geweld. Regoor die wêreld word ten minste een uit elke drie vroue of geslaan, of tot seksuele gemeenskap gedwing, of in een of ander vorm misbruik dikwels deur 'n lid van haar eie familie. (Population Reports — tydskrif)

4. Volgens prof. Neil Andersson, 'n navorser van die Organisasie vir Gemeenskapsinligting, Bemagtiging en Deursigtigheid, openbaar die opinies wat skoolkinders oor seksuele geweld het, 'n gevaarlike en verwoestende kultuur. Agt uit elke tien seuns, volgens 'n sosiale oudit wat deur sy organisasie

gedoen is, het aangedui dat vroue wat verkrag is, daarvoor gevra het en twee uit elke tien seuns het gesê hulle dink vroue geniet dit om verkrag te word! Wat nog meer verrassend as die seuns se mening hieroor is, is die feit dat meisies die daaglikse gevaar wat hulle loop om verkrag te word, geinternaliseer het.

5. Ten spyte daarvan dat verkragting die vorm van geweld is wat die minste gerapporteer word, is daar 21 000 gevalle van kinderverkragting en -aanranding in 2001 in Suid-Afrika aangemeld. In 1994 is daar volgens die SAPO net een uit elke 36 gevalle van verkragting gerapporteer!

6.4.11 Rol van die elektroniese media

1. Die uitwerking van geweld op die televisie, in TV- en rekenaarspeletjies en in flieks, word nog deur baie mense geringgeskat. Daar is sedert die Tweede Wêreldoorlog heelwat gesaghebbende studies hieroor gedoen wat ongetwyfeld bewys dat kinders meer gewelddadig optree nadat hulle geweld op die televisie en in flieks gesien of daarmee in TV- of rekenaarspeletjies te doen gekry het. Kinders wat voorheen tot gewelddadige optrede geneig was, raak nag aggressiewer, en kinders wat gereeld aan geweld in die elektroniese media blootgestel word, word al minder sensitief vir geweld in die werklike lewe.

2. 'n Opvoedkundige sielkundige van Randburg sê oor die invloed van geweld op die televisie op kinders se denke, dat hulle nie skroom om in sketse dooie mense en bloed te teken nie. Een kind, wat sy idee van die hemel (die mens behoort tog hiervan 'n vredevolle prentjie te hê) vir haar moes skets, het Jesus op 'n groot wolk geteken met 'n lang arm wat tot op die aarde strek sodat Hy die dooie, bloedbevlekte mense wat op die aarde lê, kan optel. Eenkant op die skets het 'n man gestaan met rook wat uit sy vuurwapen kom.

3. Prof. George Gerbner van New York, vir dekades reeds die belangrikste navorser oor hierdie anderwerp, benadruk die kardinaal belangrike rol van ouers in die opvoeding van kinders as teenvoeter teen die blootstelling wat jeugdiges aan geweld in die media ontvang, saas volg: "Om nie te weet aan watter gewelddadige tonele jou kinders oor televisie of in video's blootgestel word nie, is vergelykbaar met 'n ouer wat 'n gelaaide pistool op 'n tafel laat en die kamer verlaat terwyl sy kleuter alleen in die kamer agterbly."

6.4.12 Ander faktore

Ander moontlike oorsake van geweld wat belangrik is, maar net aangestip word, is: die toename in besit van vuurwapens (3.5 miljoen Suid-Afrikaners besit 4.2 miljoen wapens wettig — daar word beweer dat net soveel wapens onwettig in omloop is), veranderinge in die demografiese samestelling van die land (56% van die land se inwoners woon tans in stede — die derde hoogste in sub-Sahara Afrika), 'n regstelsel wat huidig nie effektief genoeg funksioneer nie (slegs ongeveer 9% van alle misdaad lei tot vonnisoplegging), georganiseerde misdaad-sindikate, 'n gebrek aan respek vir die lewe en besittings van ander mense, mense wat nie eienaarskap van die land, die omgewing en sy infrastruktuur wil aanvaar nie, groot gesinne wat in klein huisies woon, konflik in huishoudings, 'n gebrekkige kinderopvoeding, 'n gebrek aan positiewe gesinsverhoudings as gevolg van 'n ontwrigte familielewe, 'n gebrek aan stimulasie en voldoende aandag, 'n gebrek aan dissipline en gesag, swak ouerlike- en gemeenskapstandaarde en waardes, negatiewe groepsdruk, veral ander jongmense en weinige rehabilitasie in oorval tronke.

6.5 DIE ROL WAT DIE KERK KAN VERVUL IN DIE BEKAMPING VAN GEWELD

6.5.1 Die kerk mag nooit die profetiese taak om geweld aan te spreek, versaak nie. Die bestryding van bogenoemde oorsake van geweld moet voortdurend deur die kerk en haar lidmate aangemoedig word. Dit moet egter nie net by moralisties gekleurde uitsprake bly nie, maar die kerk moet sover as moontlik daadwerklik by hierdie bestryding betrokke raak.

6.5.2 Morele steun aan en gebed vir die polisie, howe en korrektiewe dienste is van uiterste belang.

6.5.3 Die ondersteuning van opvoedkundige programme is ontsettend belangrik, veral op voorskoolse en remediërende vlak. Gesonde lewenswaardes en -style moet van kleins af vasgelê word. Ouers wat werk se kinders moet goeie versorging hê, veral na skool. In die VSA is daar 'n interessante studie hieroor gedoen. Hulle het bevind dat kinders wat 'n goeie voorskoolse opleiding ontvang, verdien eventueel meer en besit meer eiendom as dié wat dit nie ontvang het nie. Dit verseker ook dat meer kinders hoërskoolopleiding voltooi, dat minder kinders gearresteer word en dwelms gebruik, en van staatshulp gebruik maak.

6.5.4 Wanfunksionerende en sub-ekonomiese huishoudings moet pastoraal deeglik bedien word, omrede ongeveer 80% straatmisdadigers uit sulke huishoudings kom.

6.5.5 Liefde, sekuriteit, lof, erkenning en trots waar dit verdien word, moet veral aan jongmense gegee word. Stel hulle bloot aan nuwe, positiewe ervarings. Skep gesonde ontspanning vir jongmense, waar positiewe verhoudings gevestig kan word. Vaardigheidsprojekte vir die jeug kan ook gevestig word.

6.5.6 Lidmate moet besef dat daar nog steeds baie geleenthede in die politieke, die ekonomiese en kulturele lewe is wat sinvol deur hulle benut kan word om geweld en byvoorbeeld morele agteruitgang te stuit.

6.5.7 Geweldvoorkomings-, rehabilitasie- en konflikthanteringsprogramme kan aangemoedig en selfs geïnisieer word om die kultuur van geweld en die gevolge daarvan te minimaliseer. Waar sulke programme reeds buite die kerk om deur 'n betrokke gemeenskap bestuur word, kan lidmate aangemoedig word om daarby in te skakel.

6.5.8 Volgens navorsing word slagoffers van geweld dikwels self later geweldenaars. Deur voldoende aandag aan hierdie slagoffers te gee, verminder 'n mens die potensiaal op geweld.

6.5.9 Ook sal die kultuur van huishoudelike-, kinder-en seksuele geweld deur die kerk aangespreek en gepak moet word. In baie gevalle is die slagoffer van (die ergste vorm van) geweld aan die misdadiger bekend.

6.5.10 Lidmate moet besef dat die vang en die toesluit van misdadigers in gevangnisse nie sonder meer die probleem van misdaad gaan oplos nie. In oorvol tronke leer baie gevangenes nog meer misdaadvaardighede. Slegs 2-4% van alle gevangenes deurloop beroepsvoorligting en -opleiding, en slegs ongeveer 2% van alle gevangenes word effektief gerehabiliteer.

6.5.11 Buurtwagte wat in samewerking met die polisie optree, kan op die been gebring word.

6.5.12 Omrede geweld in feitlik al sy fasette met moraliteit te doen het, kan 'n sede-spitsberaad gehou word wat hopelik tot daadwerklike oplossings in hierdie verband kan lei. Geweld word nie net deur eksterne omstandighede veroorsaak nie, maar is ook die gevolg van swak morele oortuigings en gedrag.

6.5.13 Sonder om voorskriftelik te wees, behoort die menings van lidmate van die verskillende kerke in ons land oor hierdie kwessie, hoorbaar aan die regering van die dag oorgedra te word. Dit kan 'n baie kragtige instrument wees.

6.5.14 Die media sou ook meer effektief hiervoor gebruik kon word. Van die kerk se kant sou daar gereeld in 'n kolom in van die dagblaaië oor hierdie saak, maar ook oor ander aktuele kwessies, geskryf kon word. Daar word beweer dat die sirkulasie van sekere koerante sedert 1995 gestyg het onder andere as gevolg van gewelds- en misdaadverslaggewing. As die kerk op positiewe wyse teologies-eties op hierdie kwessies sou kon reageer in 'n kolom van sulke koerante sou dit baie effektief kon wees.

6.6 TEOLOGIES-ETIESE REFLEKTERING

6.6.1 Daar is, hermeneuties gesproke, nie 'n direkte etiese bloudruk uit die Bybel oor hoe 'n mens teenoor geweld behoort op te tree nie. Wat wel vir ons gesê word, is dat ons as beeldraers van God 'n nie-gewelddadige, sigbare en hoorbare protes teen geweld moet leef sodat dit voorkom of tot die minimum beperk kan word. Ons moet soos Christus, die lydende Dienskneg, geweld met vrede en geregtigheid probeer oorwin. In plaas van geweld, moet daar liefde wees wat onder andere respek en diens aan die naaste beteken, asook respek vir sy/haar ewe, huwelik, eiendom en reg op waarheid.

6.6.2 Die kerk sal ook op grond van die lewe, dood en opstanding van Christus, die hoop vir geweldslagoffers moet bly. In Christus ontvang die gelowige nuwe en bevrydende krag om dit wat hom/haar skaad, te oorwin. In Christus seëvier die lewe oor die dood, ook wat betref die fisiese, emosionele en sielkundige "dood" as gevolg van geweld. Daar is genesing!

6.6.3 Wat geweld betref, moet die kerk haarself (voortdurend) afvra in watter mate sy daaraan aandadig was of steeds is, en in watter mate sy kan bydra tot die aanspreek, herstel en/of die oplossing daarvan.

6.6.4 Die kerk sal 'n holistiese benadering moet volg wat alle fasette van geweld aanspreek. Die belangrike boodskap wat hiermee saam deurgegee moet word, is om alle mense menswaardig te behandel, want aan die voet van die kruis is alle grond gelyk. Die kerk as instelling behoort die vlagdraer van nierassigheid in die samelewing te wees.

6.6.5 Evangelisasie moenie net as 'n opdrag gesien word wat in verre lande verrig moet word nie. Dit moet veral plaaslik prioriteit geniet, omdat geweld ook 'n kwessie is ten opsigte waarvan gemeentes iets kan doen.

6.6.6 Die krag van gebed moenie onderskat word nie.

6.6.7 Die boodskap van vergifnis en versoening moet ook voortdurend uitgedra word.

6.6.8 Die eenheid van die kerk is noodsaaklik in die aanspreek van geweld, omdat die aanslag daarvan waarskynlik te groot is vir kerke om dit afsonderlik effektief te hanteer. Die eenheid van die kerk moet in die prediking, lofprijsing en gebede bly opklink.

6.7 AANBEVELINGS: GEWELD

6.7.1 Die Algemene Sinode besluit om die vormingskrag van die erediens, katechese, gebede, Bybelstudie- en kleingroepe en sakramente optimaal te benut om die moraliteit van ons lidmate op Bybelse waardes te bou.

6.7.2 Die Algemene Sinode besluit om mee te werk om 'n konstruktiewe bydrae te lewer tot die morele genesing van die samelewing.

6.7.3 Die Algemene Sinode erken dat materialisme 'n integrale deel van ons leefwyse geword het en bely dat ons nie genoeg doen om armoede te verlig nie.

6.7.4 Die Algemene Sinode doen 'n beroep op gemeentes om alle slagoffers van geweld binne gemeentegrense met woord en daad by te staan.

6.7.5 Die Algemene Sinode besluit om deur die bestaande ekumeniese strukture ander kerke te betrek in die stryd teen geweld.

6.7.6 Die Algemene Sinode doen 'n ernstige beroep op die owerheid om die veiligheid van die inwoners van die land meer doeltreffend te bestuur.

6.7.7 Die Algemene Sinode besluit om die boodskap van Christelike hoop sterk uit te dra aangesien wanhoop en pessimisme mense demotiveer ten opsigte van ons roeping in hierdie land.

6.7.8 Die Algemene Sinode doen 'n beroep op gemeentes en lidmate met onverwerkte rasse-, haat- en skuidgevoelens pastoraal te begelei sodat versoening onder mense bewerkstellig kan word.

6.7.9 Die Algemene Sinode roep ons lidmate op om in weerwil van spanninge en selfs provokasie nie tot vuisreg oar te gaan nie.

6.7.10 Die Algemene Sinode verseker die lede van alle veiligheidsdienste van ons voorbidding.

+++

Uit die Notule van die Algemene Sinode van 2002, bladsy 549

Besluit

6.7 GEWELD

6.7.1 Die Algemene Sinode besluit om die vormingskrag van die erediens, katechese, gebede, Bybelstudie en kleingroepe en sakramente optimaal te benut om die moraliteit van ons lidmate op Bybelse waardes te bou.

6.7.2 Die Algemene Sinode besluit om mee te werk om 'n konstruktiewe bydrae te lewer tot die morele genesing van die samelewing.

6.7.3 Die Algemene Sinode erken dat materialisme 'n integrale deel van ons leefwyse geword het en bely dat ons nie genoeg doen om armoede te verlig nie.

6.7.4 Die Algemene Sinode doen 'n beroep op gemeentes om alle siagoffers van geweld binne gemeentegrense met woord en daad by te staan en onderneem om profeties en pastoraal die persepsies van veral mans hieroor reg te stel.

6.7.5 (nuut) Die Algemene Sinode spreek sy kommer uit oor die verskeie vorme van geweld teen vroue in alle kulture en onderneem om profeties en pastoraal die persepsies van veral mans hieroor reg te stel

6.7.6 Die Algemene Sinode besluit om deur die bestaande ekumeniese strukture ander kerke te betrek in die stryd teen geweld.

6.7.7 Die Algemene Sinode doen 'n ernstige beroep op die owerheid om die veiligheid van die inwoners van die land doeltreffender te bestuur.

6.7.8 Die Algemene Sinode besluit om die boodskap van Christelike hoop sterk uit te dra aangesien wanhoop en pessimisme mense demotiveer ten opsigte van ons roeping in hierdie land.

6.7.9 Die Algemene Sinode doen 'n beroep op gemeentes om lidmate met onverwerkte rasse-, haat- en skuldgevoelens sowel as die neiging tot vergelding pastoraal te begelei sodat versoening onder mense bewerkstellig kan word.

6.7.10 Die Algemene Sinode roep ons lidmate op om in weerwil van spanninge en selfs provokasie nie tot vuisreg oor te gaan nie.

6.7.11 Die Algemene Sinode verseker die lede van alle veiligheidsdienste van ons voorbidding.

6.7.12 Die Algemene Sinode roep sy lidmate op tot die bekamping van geweld deur die skepping van werksgeleenthede, die bekamping van armoede en die skepping van 'n gees van verdraagsaamheid, mededeelsaamheid en offervaardigheid. Hiermee vat die kerk die hand van die staat in die hantering van die baie belangrike kwessie in Suid-Afrika